اختر

مطبعه و اداره خانهٔ ﴿ اختر ﴾ در خان والده در دائرهٔ مخصوصه است درکارهای متعلق باداره به آقا محمد طاهر رجوع میشود ٠

اسامیٔ وکلای کرام در ممالك دور و نزدیك کاهی درصفحهٔ آخرین نگاشته خواهد شد ٠

ووز پنجشنبه ۸ ربیع‌الآخر سنه ۱۲۹۸ ۲۶ شباط رومی و ۱۰ ماه مارس ۱۸۸۱

﴿ تعرفهٔ بدلات سالیانه ﴾

دارالسعادهٔ اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیکر ممالك محروسهٔ عثمانیه ۷۵ قروش صاغ
ممالك محروسهٔ ایران ۲۵ قران
ممالك هندوستان و بنادر ۱۵ روپی نقره
ممالك روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالك اروپ و عربستان ۲۵ فرانك
یك نسخه ۶۰ پاره‌است
اجرت پوست همه جابعهدهٔ اداره است ٠

﴿ این‌نامه ازهرکونه‌وقایع و اخبار و از سیاسیات و پولیتیك و علم و ادب و دیکر منافع عامه سخن می‌کوید ٠ هفتهٔ یکبارطبع می‌شود ٠ اوراق ﴾
﴿ و نوشتجات سودمند را بامتنان می پذیرد ٠ درنوشتن کاغذهایی که‌ازتحارح میرسد اداره آزاداست ٠ کاغذی‌را که نوشته نمی شود ﴾
﴿ صاحبش نباید استرداد بکند ٠ کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهد شد ٠ ﴾

﴿ عرض تشکر وسپاسداری ﴾

اینهفته ازجانب‌شخص‌محترمی ازاعاظم رجال دولت علیهٔ ایران که‌ازخانوادهٔ بزرك ومعتبر واکنون درتبریزاقامت دارند بواسطهٔ پوست محض ازراه قدردانی وملت پرستی ومدنیت دوستی رقیمهٔ لطف آمیزی باداره‌ٔ اختر رسیده ازاستقامت مسلك اختر وخدمات باصداقت اواظهار خشنودی فرموده ازکمال کار آکاهی و بزرك منشی که‌مخصوص آن خانوادهٔ محترم‌است، اخترارا بتمجیدات بلند ارجمند داشته ضمنا مبلغ پنجاه تومان بملاحظهٔ پیشرفت امور اداره‌ٔ اختر انعام وتاکید بلیغ فرموده بودند که‌نام نامیٔ ایشان ذکر نشود بنابراین مانیز حسب‌الاشاره ازذکر نمودن نام کرامیٔ ایشان درکذشته درمقابل اینکونه آثار ترقی پروری وملت خواهی بی‌ریای ایشان بعرض تشکر وسپاسداری پرداختیم ٠

تلکرافها

﴿ ازلندن ۱ ربیع‌الاخر ﴾ علاوه برسه فوج که دستورالعمل داده شده بود برای رفتن به (ترانسوال) آمادهٔ حرکت باشند چند فوج دیکر را نیز برای روانه داشتن حاضر میکنند ٠

﴿ از پاریس ایضا ﴾ (مسیو درویین دلوریس) که در هنکام حکومت ایمپراتوری سمت وزارت خارجیهٔ فرانسه را داشت امروز وفات کرده است ٠

﴿ ازاتن ایضا ﴾ جوابی که‌درباب تبلیغات متحدهٔ هیئت سفرای دولتهای بزرك که از جانب مسیو کوموندروس رئیس وزرای یونان داده شده بود از جانب مجلس مبعوثان پذیرفته کردید ٠

درظرف همین ماه ورود یکدسته کشتیهای جنکی انکلیس‌را بدریای سفید انتظار کشیده میشود ٠

﴿ از اسماعیلیه ایضا ﴾ ازروز اول ماه فوریه تا بیست وهشتم ماه مذکور از قنال سویش چهل وشش فروند کشتی عبور نموده مبلغ نهصد وبیست و یکهزار فرانك از کشتیهای مذکور رسم مرور کرفته شده است ٠

﴿ ازپترسبوك ۲ ربیع‌الاخر ﴾ بموجب یك طغرا امرنامهٔ اعلا حضرت‌ایمپراتوری‌لنکرکاه (باطوم) بنام (پورت فرانك) یعنی لنکرکاه بی‌طرف اعلان کرده‌شد ٠

﴿ از لندن ایضا ﴾ لایحهٔ نظامنامهٔ تدابیر سخت کیری در بارهٔ اهالیٔ (جزیرهٔ ایرلاند) دیروز طرف مغرب پس ازآنکه بارسوم خوانده شد ازجانب مجلس مبعوثان پذیرفته کردید ٠ اکنون نظامنامهٔ مذکور تنها بسته بمهروامضای علیا حضرت ملکهٔ انکلستان است که‌پس ازآن بموقع اجرا کذاشته‌شود ٠

﴿ ازلندن ایضا ﴾ مدت متارکهٔ که‌درمیان صاحب منصبان انکلیس وشورشیان (باسوتو) برای تکلیف شروط مصالحه قرارداه شده بود بختام رسیده نتیجهٔ حاصل نشده‌است ٠ مع ذلك بمناسبت بسیاریٔ بارش‌اقدام‌به‌حرکات‌جنك‌بالطبع ممکن نیست بهمین ملاحظه باز امیدواری هست که‌مسئله صلحا انجام پذیر بشود ٠

﴿ ازلندن ۳ ربیع‌الاخر ﴾ دیروزدرمجلس اعیان ازجانب حکومت تکلیف کرده شدکه قندهار ازعساکر انکلیس خالی کرده شود ٠ ولی لوردسالسبری درجواب اظهار نمود بمناسبت اینکه دولت روس درسمت آسیای میانی پیوسته پیش میاید بنابر این خالی کردن شهر مذکور نزدیك بصواب نیست ٠

﴿ از بمبئ ایضا ﴾ بموجب خبرهایی که‌ازهرات میرسد موقع ایوب‌خان ایز وزها خیلی نازك بوده است ٠ مشارانیه اقدامات بکار میبرد که باانکلیسها بمذاکرات پردازد که‌پس‌ازخالی شدن قندهاراز عساکر انکلیس آنجارا استیلا نماید ٠

﴿ ازلندن ایضا ﴾ لوردلیتون والیٔ سابق هندوستان دیروز درمجلس‌اعیان تکلیف‌نمودکه ٠ قندها ر بطور قطعی باید ازجانب حکومت انکلیس ضبط بشود ٠ بمناسبت همین تکلیف درحالتیکه مجلس پراز کوش کنندکان بود مباحثات سخت بمیان آمده مدتی این‌مباحثات طول کشید ٠ بالاخره بپارهٔ ملاحظات مذاکرات مجلس‌را تاخیرداده شد ٠

﴿ ازلندن ٤ ربیع‌الاخر ﴾ مسیوکلادستون در مجلس مبعوثان در جواب سؤالی اظهار نمود که ٠ مدت متارکهٔ را که‌باشورشیان (بوسوتوس) منعقد شده بود مظنون است امتداد داده‌بشود ٠

اینکه شایع‌شده بود عساکر روس (مرو)را ضبط نموده است و یاخواهد کرد بی‌اصل است (سیرچارلس دیلك) این فقره را بطور رسمی تکذیب نمود ٠

مارکی دهار تنیکتون نیز درجواب سؤالی بیان نمودکه ٠ تاکنون برای خالی نمودن قندهار از جانب حکومت انکلیس دستورالعمل داده نشده است ٠

﴿ از پاریس ایضا ﴾ اخبارنامهٔ (سؤار) میکوید ٠ جناب اسماعیل پاشا خدیوسابق مصر دراین‌نزدیکی بفرانسه خواهد آمد ٠

﴿ توجیهات ﴾

بجناب مستطاب دولت وسماحت‌مآب‌احمد اسعد افندی شیخ‌الاسلام نشان مرصع عثمانی ٠

بجناب دولتمآب علی‌صائب پاشا مشیرتوپخانهٔ عامره نشان مرصع‌مجیدی ٠

بسعادتمآب فلیب افندی صاحب امتیاز روزنامهٔ (وقت) صنف ثانیٔ رتبهٔ‌اولی ٠

بسعادتمآب ناظم افندی متصرف سنجاق (موصل) نیز صنف ثانیٔ رتبهٔ اولی احسان وتوجیه فرموده‌شده‌است ٠

داخلیه

ازجانب وزارت جلیلهٔ جنك مقرر شده‌است که بعد ازاین در هر هفته یکبار بنوبت یکی ازپاوران (اجودان) مقام وزارت بمریضخانهای عسکری رفته بیاران عساکر شاهانه‌را ازجانب جناب وزیرجنك سلام رسانیده ازآنان احوال پرسی وعیادت نماید ٠

جناب (مسیو کوشن) سفیرانکلیس‌ازدوسه روز باینطرف تکسر مزاج داشته بدین سبب نمیتوانند بیرون بیایند ٠

جناب کونت کورتی چند روز پیش‌دراثنای کشت وکذار ازاسب درافتاده پایش زخمدار شده بود اینروزها بکلی بهبودی حاصل نموده‌است ٠

پیشتر نوشته بودیم که‌ازجانب‌دولت‌علیهٔ‌عثمانیه ازامریك بعضی آلات برای ساختن فشنك‌تفنکهای (مارتینی هنری) و (ونچستر) بدرسعادت‌آورده شده دائرهٔ مخصوصی درقابریك (دماغهٔ‌زیتون) برای‌کذاشتن آن‌آلات بنام‌فشنکخانهٔ‌مجددا ساخته میشد ٠ روز دوشنبهٔ کذشته فشنکخانهٔ مذکور بختام رسیده رسما بازشده‌است ٠

دراین رسم بازشدن فشنکخانهٔ تازه ازجانب سنی‌الجوانب اعلا حضرت پادشاهی سعادتمآب خلیل پاشا سرپاور (اجودان مخصوص پادشاهی وجناب‌دولتمآب علی صائب پاشا مشیر توپخانهٔ عامره وسعادتمآب سید پاشا ناظر اعمالات توپخانه حاضر بوده درحالتیکه یکدسته ازعساکرشاهانه نیز صف‌بستهٔ موقع احترام قربانیها ذبح شده رسم بازشدن آنجا باحترامات‌لائق بعمل‌آمده‌است ٠

ازقراریکه میکویند درفشنکخانهٔ مذکور هر روز سیصد وبیست هزار فشنك تفنکهای (مارتینی) و(ونچستر)ساخته‌خواهدشد ٠

ازجانب دولت‌علیهٔ ایران بمعالیجاه عمدة‌التجار حاجی محمد جواد آقا تاجر تبریزی که ازمدتی باینطرف درطربزون مشغول تجارت ودر ظرف ایندت خدمات شایان درباره دولت وملت‌نموده است یکقطعه نشان شیر وخورشید ازدرجهٔ پنجم اعطا شده است ٠

﴿ ایرانیان و قونسلخانه ﴾

اززبان درازیهای بعض روزنامهای ترکی دربارهٔ مامورین قونسلخانه وشانسلیری دولت علیهٔ ایران دراسلامبول درنسخهای پیش اشارتی رفته بود چون مسلك اخترمعین ومبنای تحریراتش براساس‌صدق‌وحقیقتکوییاست اجالا انچه‌را که میدانستیم نوشته‌بودیم ٠ دراینفقرات ازجانب مامورین قونسلات هم‌جوابهای‌لازم بآن‌سخنان بی‌پا وغرض‌آمیز درروزنامهای بیك اوغلی خصوصا کازت (مسنجر) داده شده است ٠ پس‌ازآنکه تجاروتبعهٔ‌ایران‌مندرجات روزنامهای ترکی‌را برخلاف واقع دیدند ازجناب جلالتمآب معین‌الملك سفیر کبیر دام اقباله درخواست داشتند که‌مجمعی برای رسیدکی این مطلب ترتیب داده شود ودراین اثنا پارهٔ کاغذهای بی‌امضا ومجهول‌الکاتب مشتمل برشکایت ازشخص جنرال قونسل ومامورین قونسلخانه بخطهای نامعلوم ومضامین عمومیه که‌مادهٔ شکایت نام برده‌نشده است بسفارتخانه رسیده بوده‌است که‌برحسب مسموعات نوشتیم ٠ جناب سفیر کبیر فرموده اند با اینکه اینکونه کاغذها درهیچ جا و برای هیچ مطلبی طرف اعتنا نتواند بود باز کومیسیونی درسفارت تشکیل بشود که هرکاه کسی شکایت ازمامورین واجزای قونسلخانه ویا شخص‌جنرال قونسل‌داشته باشد باآنجا مراجعت نماید ٠ وعلاوه براین‌خواستند حالت تجار وتبعه را تفقد نموده بدانندکه وضع سرپرستیٔ ایشان از جانب قونسلخانه چیست وآیا بوبی ازبیداد وتعدی درحق آنان برده میشودیانه ٠ لهذا مقرر داشتند که جمیع تجارایران که‌دراسلامبول هستند بارؤسا وریش سفیدان‌اصناف وکسبه مجلسی شده حضورا استنباط حقیقت حال‌کرده شود ٠ وبنابراین بموجب دعوتنامهٔ‌عمومی که از جانب‌سفارت‌کبری بحضرات تجار واهالی‌ایران شده‌بود روز دوشنبه ششم همین ماه ربیع‌الاخر درساعت هشت درحالتیکه تمامی تجارومعتبرین وریش‌سفیدان‌کسبه واصناف وتبعهٔ‌مسلم وغیر مسلم دراطاق دیوانخانهٔ قونسلخانه حاضر بودند جناب‌سفیرکبیر بامعتبرین اجزای‌سفارت ومحترمین خوانین وصاحب منصبان که درمعیت حضرت مستطاب اشرف‌امجد والاحسام‌السلطنه دامت شوکته ازحجازمغفرت‌طراز برکشته‌اند تشریف فرمای‌قونسلخانه‌شده وهمه‌جابجانشستند ٠ نخست ازجانب‌تجار واهالی‌عرض محضری که‌پیش‌ازوقت حاضرکرده‌بودند بمهرعموم تجار ومعتبرین‌اصناف وکسبه بجناب‌سفیرکبیرتقدیم‌کرده شد ومطالعه نمودند ٠

(صورت‌عرض‌محضردرذیل‌نوشته‌میشود)

آنکاه روی باهل‌مجلس کرده اززحماتی که‌در مدت‌چندین‌سال سفارت‌خودشان درراه تحصیل وحفظ حقوق تبعه درهمچو مملکت‌کشیده اند بیانات مفصل وبعبارات بسیار مؤثر فرمودند واز وضع روزنامهای ترکی که‌مسلك معینی‌ندارندا‌ظهار وبیان‌تاسف نمودند از اهتماماتی که دراسنحصال اسباب یکانکی واتحاد دودولت‌وملت‌اسلام بکار برده ومیبرند ولی نتیجه حاصل نمیشود بعلت موانعی که بمیان انداخته میشود وازآنجمله‌تبدیل زبان‌کردن بعض روزنامها است بعد از حکایت شورش اکراد سرحدیهٔ ساوجبلاغ و(ارومیه) که‌چون این مطلب وسررشته ازمیان رفت

برضد مامورین قونسلخانهٔ ایران مطالب بسیار سست وخنك و بی‌پا نوشتند و پس از آنکه قونسلخانه جواب نوشت باآنکه مکلف بنوشتن بودند جوابرا ننوشته بنکارش تفصیلات دیکر پرداختند . دراین اثنا پارهٔ کاغذهای بی‌امضا ومجهول‌الکاتب بسفارت رسید که مشتمل برشکایت ازمامورین قونسلخانهٔما بودبی‌انکه بیان‌ماده کرده باشد و باوجود اینکه این قسم کاغذها درهیچ جاودرهیچ کاری محل‌اعتنا وقبول نتواند شدواین قسم تحریرات مانند استعمال سلاح نامردانه وبی‌عارانه است که‌جزشخص بی‌عارآنرا استعمال نمیکند باز برای رفع تمامی شبهات خواستم ازشماها جویا بشوم که‌شکایت کنندکان ازادارهٔ قونسلخانه کیست ومبنای شکایت برچیست . چنانکه این عرض محضررا دیدم د رجزوهم تحقیق کرده ام چیزی برمن معلوم نشد که دلالت برعدم‌اعتدال وبی‌نظمیٔ قونسلخانه داشته باشدومع‌ذلك کومیسیون مخصوصی درسفارتخانه کذاشتم که‌اکرچنانچه کسی هم‌حرفی داشته باشد باآنجا مراجعت کند . وهفتهٔ دوروزمقرر کردم که کومیسیون‌آمادهٔ شنیدن این‌حرفها باشد .

چون سخن بدینجا رسید تجار واهالی متفق القول ومتحدالکلمه زبان بمدح وستایش جنرال قونسل ورضامندی ازوضع قونسلخانه کشوده دعا بوجود مبارك اعلا حضرت پادشاه ایران وفزونی عمر واقبال‌جناب سفیر کرده عرض تشکر نمودند . جناب‌سفیرکبیرفومودند که پس کیست ازمیان‌شماها که این‌کاغذهارا نوشته وبروزنامها این لاطایلات‌را مینویساند هرکس‌هست یاایرانی نیست یابسیار بی‌عار وبی‌ناموس‌است همچنانکه شماها ازاوتبری جسته‌اید من‌هم‌اورا ازملت‌بری کردم .

درانمقام جنرال‌قونسل سرپا ایستاده‌ازجناب سفیرکبیر مستدعی شد که دربارهٔ شخص‌خودش مراجعت بقرعهٔ‌خفیه‌کرده‌شود ودراینباب‌اصرار نمود وکفت که‌من‌این‌مفسدین را میدانم وبوضوح خواهم رسانید کیها هستند وازملت هم کسی را نمیدانم که‌ازمن شاکی باشد وباآنکه این‌قاعدهٔ‌قرعه درانتخاب امثال من ازمامورین مسبوق بسابقه نیست من‌استدعا میکنم که باآراء عموم ملت ایران که‌دراینجا هستند بطور پنهانی مراجعت شده حقیقت‌حال معلوم کردد . جناب‌سفیرکبیر باصرار جنرال قونسل مساعدت کردند ولی‌تجار واهالی بکمال استیحاش ازقبول قرعه وانتخاب استنکاف کرده نمایشها دریکیٔ جنرال قونسل کرده شد تاآنکه بتکلیف یکی از معتبرین صرافان بقرعهٔ آشکاری مراجعت‌شده بدون استثنای یك نفر همه عرض امتنان وخشنودی ازمومی الیه کردند . ومجلس‌بدعای وجود مبارك‌اعلا حضرت‌شاهنشاه ایران وعرض تشکر ودعا کویی‌جناب جلالتمآب سفیرکبیرختم کردید .

﴿ این‌است‌صورت‌عرض‌محضرعمومیٔ‌تجار ومعتبرین ایرانیان که‌دراسلامبول هستند ﴾

ماها که تجار وتبعهٔ دولت‌علیهٔ ایران‌هستیم ودر زیر این عرض محضر عمومی امضا کذاشته بمهرهای خودمان مهر میکنیم بیان مینمائیم تمامی خشنودی وامتنان خودرا ازجنرال قونسلی که ازدوسال باینطرف برای سرپرستیٔ ماها ورسیدکی بکارهای تبعه وتجارایران کاشته شده است وتشکر میکنیم ازجناب جلالتمآب سفیر کبیر ایران آقای معین‌الملك دام اقباله‌العالی که در زیر سایهٔ ایشان بکمال آسوده‌کی وفراغت خواطر مشغول کار وکسب خودیم وحقوق ما ازهر جهت‌مامون است . وداعی برتنظیم این‌عرض محضر آن‌است که این روزها بعضی ازروزنامهای ترکی برضد شانسلیزی‌قونسلخانهٔ ایران پارهٔ سخنان‌نوشته‌اند که بعضی ازآنها عمومات‌است وبی‌اسم ورسم وبی تعیین ماده وبرخی بکلی بی‌اصل واساس وجملهٔ دیکر مشوب بغرضهائیکه ازاسلوب سخن پیداست که کویندهٔ آن بغرض نیست حال آنکه ماها که عموم تجار واصناف وکسبه ازتبعهٔ ایران‌هستیم کسی را نمیدانیم که ازروی حقیقت شکایت وتظلمی ازمامورین شانسلیزی داشته باشد واستنباط کردیم که ماخذ این سخنان نمیتواند بود مکر یاوه‌کوئی چندنفری که روی خودشانرا پوشیده ازپشت پرده بطورهای نامعقولی همراهی کرده اند باخیالات بعضی از روزنامهای ترکی که از هزار کونه معایب محلیه چشم پوشیده علی‌العمیا برضد حکومت‌ودوائرحکومتی‌دولت‌متبوعهٔ‌مامیکوشند . بنابراین‌ما بیزاری خودمانرا ازآنکونه اشخاص که‌بسخنان خلاف‌واقع ومشوب بکذب وجعلیات سررشته‌هابدست‌روزنامه نویسان‌ترکی که‌حالتشان باماها معلوم‌است‌داده‌اندعرض‌میکنیم ودراینباب ازجناب جلالتمآب خدایکان معظم استرحام‌مینمائیم که‌مآل این‌عرض محضربه‌امر ایشان درروزنامها کذاشته شود واز یکطرف هم‌ازجهت بی‌احترامی وتعرضات بیجا که برقونسلخانهٔ‌دولت‌علیهٔ‌متبوعهٔ ماشده است صاحبان کازت ترجمان حقیقت وعثمانلی تادیب بشوند ودرصورتیکه ازجانب مامورین حکومت سنیهٔ عثمانیه دراینباب سست کیری بشودماها وعموم ملت ایران خودمانرا ماذون خواهیم‌دانست که‌در روزنامهای‌ملتی ایران ازمعایب حکومت ودوائر واوضاع داخلیهٔ ممالك عثمانیه وحالات مامورین بزرك وکوچك ایشان آنچه میدانیم وبراثبات آن قادریم بنویسانیم .

﴿ ورقه ﴾

بادارهٔ کرامیٔ اختر

سابقا ازمطبوعات همه اخبار نویسانرا ممنوع کردند درفقرهٔ اکراد وازسخنانی که‌باعث کفتکو میشود نوشته نشود . کویااین تنبیهات تنها برای‌اختر بوده‌است که‌بکمال سکوت‌نوشتجات دیکراخبارنامهارا دیده ومیکذراند . ترجمان حقیقت بامضای یك‌کرد درنسخهای‌سه‌شنبه شماره (۸۰۵) وچهارشنبه (۸۰۶) که از شدت میل بنوشتن آن نسخه‌را درهردوروز چاپ کرده است کاغذی نقل ونتمهٔ آنرا درنسخهٔ پنجشنبه شماره (۸۰۷) مینویسد .

این‌کاغذ مشتمل برتحقیر دولت وملت ایران است که‌مطبوعات باید اوراتادیب بکنند بواسطهٔ همین‌کاغذ . وازآن‌کذشته باعث تفرقهٔ مذهبی میان ملل اسلامیه است که‌ملل اسلامیه ازهمچو آدمی اظهار بیزاری باید بکنند . دیکراینکه کسیکه نام قوم‌وملتی‌را برشتی ببرد زبان آنقوم که‌امروز اخبارنامهٔ کرامی اختر است بایدجواب بدهد . این‌ورقه نویس ازیك طرف دم ازهوا داری خلافت‌اسلامیه میزند حال آنکه اسلامیت‌خلافت ندارد اکرچه‌مسلمانان‌خلیفه‌دارند وازطرف دیکر بعقل‌نارسای خود حکومت (کردیه) میخواهد تشکیل‌بکندومردم‌را بشیخ عبیداه مفسدفی‌الارض تحریك مینماید وحدودی برای کردستان معین میکند ودرختان صحرارا که‌درویش درآنجا نوشته است (حدود دولت عثمانیه) دلیل‌اتخاذ میکند (آری چوغندر آنچنانی‌دیك‌این چنینی‌را هم‌لازم دارد) آن‌طور پادشاه کرد اینکونه‌وزیر واین‌قسم‌هم‌حدود میخواهد . سی‌سال تمام‌است که‌دولتین فخیمتین انکلیس وروس درمیان دولتین اسلام حدودرا مینویسند ومیلیونها پول‌دراین‌راه

خرج شده است وهنوز ناتمام است این کرد ازروی نقش درختان تحدید حدود مینماید . میگویدایران (اران) است از (آر) است . به بینید چقدر بی عاراست . اقلا تاریخ چاپی (سرجان ملکم) انکلیس را میخواند معلومش میشد که وجه تسمیهٔ ایران چیست ومعنیٔ ایران چه . ای حقیقت پرداز ایران بمعنی مومنان است ومأخذ تسمیهٔ این خط که حدود آن در کتب تواریخ قدیم مضبوط است ازملکی است که فریدون درقسمت ممالک روی زمین که درتصرف خود داشت بایرج فرزند کوچك خودداد . وایرج ازدختر ایران دخت است که دختر شاه مرد ازاعاظم فرس بود . ودو پسر فریدون هم یکی سلم ودیگری تور بود همهٔ اینهارا درکتب معتبرهٔ تاریخ میتوان دید . ورقه نکار نمیداند که امر سلطنت وجهانداری مدخلیت بامر خلافت ومذهب ندارد تغییر سلالهٔ پادشاهان جهان دلیل تغییر وانقراض دولت ومملکت نمیشود .

﴿آب مبدل می شود لکن عکس آفتاب وماه باقی است﴾

دنیا امروز آن دنیائیست که باین سخنان واهی سلطنت بکرد وشیخ عبیداه واهل شقاوت برسد . سلطنت اینقدر هم ارزان نشده است اگر در بهار کردها چنانکه اعتقاد کرد ورقه نکاراست ازجا جنبیدند آنوقت راستی سخن ما و یاوه گویان معلوم میشود . کرد معهود ازیکطرف میگوید شیخ عبیداه از پشکاه ارومیه بنصایح مقام خلافت برگشت ؟ وازآن طرف میگوید درآغاز بهار نی سواران اکراد دربارهٔ ایران وایرانیان چنین وچنان خواهند کرد درصورتیکه بنصایح برگشته بود آیا دوباره بتشویق فرستاده میشود یاسراز نصیحت باز میزند دیگر این یکی معلوم نیست . ولی ما میگوییم از پشکاه ارومیه تنها ازضرب شمشیر دلیران ایران بعد ازتلفات بسیار گریزان وهراسان شده نیم جانی بدربرد که این یکی درنزدجهانیان معلوم است .

خلاصه اگر درمقابل آن ورقه نکار ماهم پارهٔ چیزهارا بنویسیم ازدائرهٔ ادب بیرون خواهیم شد خلافت اسلامیه مدخلیت باین مطالب ندارد و بانظورها اسلام وخلافت اسلام حفظ نمیشود وضع دنیا بمیل ماها تغییر نمیابد فکر مال کاررا باید کرد این خیالات مانند تخیلات مردمان (بنکی) و (چرسی) بنظر میاید . اینگونه سخنان نالایق ازآن صاحب کاغذ عجب نیست اززوزنامه نکار تعجب است اگرچه ازان هم عجب نیست (کسیکه باخواهر خود زنا کند بادیگران چها کند) افسوس که درمقام خلافت مسلمانان نمایندهٔ خیالات دولت وملت همچنان روزنامها شده است .

ترجمان حقیقت وعثمانلی برضد قونسلخانهٔ دولت علیهٔ متبوعهٔما تفصیلات نوشته اند اگرچه ما تنزل نمیکنیم باینکه ردآنجوابهارا علی التفصیل بنویسیم لکن باینها باید گفت تیری در چشم خودداری بین وانگاه ازموی چشم دیگری سخن بگوی اگرچه شنیدم قونسلخانهٔ ایران جوابهای مفصل بواسطهٔ اخبارنامهٔ مسنجر که بزبانهای انکلیسی وفرانسوی دربیك اوغلی چاپ میشود نوشته است لکن ازاین روزنامها باید پرسید که آیا شمااز اوضاع پر یروزی که درقونسلخانهٔ ایران شد ونمایشی که ازجانب عموم تجار وتبعهٔ ورؤسای ایرانیان درحضورسفیرکبیر بهواخواهی جنرال قونسل اجرا کردند اطلاع حاصل کردید یانه . آیا شما میدانید که یك جزواز محاکمات قونسلخانهٔ ایران محاکمات تبعهٔ عثمانی است باایرانیان که من غیر رسم ودوستانه بقونسلخانهٔ ما مراجعت کرده حقوق خودشانرا استیفا می کنند . واین هم نیست مگر مشاهدهٔ حقانیت وعدالت درآنجاوعدم اعتماد بجاهای دیگر . مینویسند چوب وفلك وطمرق درقونسلخانه هست خیر درقونسلخانهٔ ایران چوب وفلك وطمرق نیست لکن شریعت اسلامیه هست وازاسباب تعزیر تنها تازیانه هست که بماها وسالها بسیار بندرت استعمال میشود آنهم بحدود شرع وبرای اینکهٔ آثار مسلمانی ازمیان نرود .

بیچاره اخبار نویسان که دم ازخلافت اسلامیه ومتحد کردن اسلامیان میزنند نمیدانند چه بنویسند میگویند قونسلخانه ازایرانیان مالیات (ویرکو) میگیرد خیر ایرانیان هیچ ویرکوئی ندارند مگرآنچه درسایر قونسولخانها هست مثل رسم (پاتنت) ومحاکمات وتحصیلات ازروی تعرفهٔ چاپ شدهٔ معین . قواسان (فراشان) قونسلخانهٔ ایران معاش ندارند لکن مقررا از تحصیلات حق دارند ومعاششان بکمال نظم واعتدال میگذرد . همچنانکه قواسان خارجیه ودیگر دوائر محلیه دراینجا دارند بیچاره اخبارنویس اینهارا نمی بیند که اینهمه مامورین ومستخدمین محلیه که الحمدلله معاش دارند حالشان ازبی معاشان ماخیلی بدتراست وباصطلاح اینجا (بیلمجه) میگویند که (آدی وارکندوسی یوق) چه فرق دارد این بی معاشی با آن معاشداری که ماهها وسالها نمیرسد . وآیا نمی بینند اخبارنویسان ترکی بسیاری ازمامورین محلیه را که پانصدقروش معاش موهومی دارند وبی آنکه ازجای معین ایرادی داشته باشند ماهی چندهزارقروش خرج ومصرف میکنند وآشکار است که ازچه ممر صرف میشود اینهارا نمینویسند قونسلخانهٔ بسیار منتظم وبا عدالت وحقانیت ایرانرا بسخنان بیهوده ویاوه میخواهند لکه دار کنند .

چه فائده اگرآزادی درمطبوعات بودی وما ماذون میبودیم بنوشتن پارهٔ سخنان آنوقت معلوم میشد که چه حرفهای حسابی ونافع وسودمند داریم که برای اصلاح دوائر محلیه واوضاع مامورین بسیار لازم است . باری بکمال افسوس می بینیم این وضعهارا که نمیتوانیم بنویسیم بااینکه میدانیم که نوشتن هم اصلاح پذیرنتواندشد . گذشته ازهمه چیز اخبارنویسان چنان می اندیشند که بنوشتن این ترهات اسباب مفخرت وعزتی برای ایشان است وتزیف ملت ایران شان واعتباری برای عثمانیان است . اگر مارعایت ادب نکنیم درمقابل تحقیق لغت ایران وایرانی تحقیق میکردیم عبارت عثمانلی را ومدلل میکردیم که عبارت ملت عثمانیه که میخواهند عموم اهالی مختلفة الاجناس سکنهٔ خاك روم را بنام ملت عثمانی موسوم نمایند مبتنی براصل ومعنیٔ صحیحی نیست . خواهش دارم این ورقهٔ مرا عینا درج نماید .

امضا

﴿ عبداه اکمل ﴾

شب دوشنبهٔ گذشته بنابردعوت مخصوصه که ازجانب سنی الجوانب اعلا حضرت اقدس همایون شده بود حضرت مستطاب اشرف والا حسام السلطنه برای طعام بمابین همایونی دعوت شده بودند . نزدیك بغروب روزیکشنبه کالسکه های مابین همایون بایاور مخصوص سلطانی بسفارتخانهٔ دولت علیهٔ ایران آمده حضرت مستطاب معظم الیه وجناب جلالتمآب معین الملك سفیرکبیر ونواب کامکار امجد والا حاجی سلیمان میرزا ونوابان کامکاران ابوالنصر میرزا ومحمد میرزا ومقربوالخاقان میرزا جوادخان مستشار وحاجی میرزا نجفعلی خان نایب

اول وجنرال‌قونسل ومیرزا رضاخان نایب اول وترجمان‌اول سفارت کبری که همه مدعو بوده‌اند بالباس‌نیم‌رسمی‌ونشانهای‌دولت‌علیهٔ‌عثمانیه بسرای همایون یلدز رسیده اعلاحضرت همایون‌سلطانی درحالتیکه نشان ایران‌را زده بوده اند تا دم پله استقبال فرموده حضرت مستطاب والا اظهار شکرگذاری‌ازالطاف‌الهیه‌فرمودند که‌بعداز زیارت اماکن مقدسه بسلامت شرفیاب ازحضور اعلا حضرت‌اقدس سلطانی‌شدم وخدا علیم است اول دعایی‌که درآن‌اماکن مقدسه کرده‌ام بوجود مسعود اعلاحضرت‌است ۰ بعدازچنددقیقه آرام‌بسرسفرهٔ‌طعام‌تشریف‌فرماشده‌حاضران‌وکلا ومهمانان بار نشستن درسفره‌همایونی‌یافته بعد ازطعام‌حضرت والا وجناب سفیرکبیر بقدردو ساعت‌بتنهایی‌درحضوراعلاحضرت‌همایونی‌بوده مجلس بکمال خوبی ختام ودر ساعت چهار ونیم باحضرت‌والا باارابه‌های‌سلطانی‌بسفارتخانه مراجعت فرموده اند۰

بجناب دولتمآب احمد مختار پاشای غازی یکقطعه نشان عالیهٔ امتیاز احسان فرموده شده است ۰

هیئت‌سفرا بمناسبت‌تکسرمزاج جناب‌مسیو کوشن‌سفیرانکلیس که نمیتوانند بیرون بیایندبرای مذاکرهٔ حدودیونان‌سه‌باردرسفارتخانهٔ‌انکلیس اجتماع نموده بمذاکرات‌پرداخته‌اند۰

اخبارنامهای بیك اوغلی مینویسند ۰ سفیر رومانیا مقیم اسلامبول‌را ازجانب حکومت متبوعهٔ خود دستورالعمل داده شده است که‌باستثنای طائفهٔ چراکسه آنانکه ازاهالی (دوبریجه) درهنگام جنك باسلامبول هجرت نموده‌اند هرگاه میل برگشتن بوطن داشته باشند ازجانب‌سفارت مشارالیها مخارج راه آنها مجانا داده‌شود ۰

درنجف‌اشرف‌وجعانه‌وکربلای‌معلاناخوشی وباظهورنموده ازجانب‌حکومت‌سنیه درباب‌عدم سرایت‌ناخوشی‌وحفظ‌الصحه تدابیرلازم بکاربرده شده‌است۰

جناب‌دولت وابهت مآب محمودندیم پاشاوزیر داخلیه که‌ازچند روز بااینطرف بمناسبت تکسر مزاج بمقام عالی‌خودشان تشریف نمیآوردند بحمداه بهبودی حاصل نموده ازدیروز تشریف فرمای مقام خودشان شده‌اند ۰

﴿ رسیدوجه بدل ابونه اختر ﴾

اینهفته‌از (رشت) بقرارمعمولهٔ‌هرساله‌بتوسط عالیشان عمدةالتجار آقا محمدآقا تاجراصفهانی‌وکیل ادارهٔ اختر تمامی وجه ابونهٔ حضرات مشترکین کرامیٔ اختر باداره واصل‌گردید ۰ راستی‌ازآغاز طبع ونشر اختر آقای‌مومی‌الیه در رشت علاوه براینکه زحمت خدمت وکالت اختر را باقتضای انسانیت وملتخواهی درعهده گرفته اند همه‌ساله وجه بدلات اختر پیش ازآنکه از حضرات مشترکین وصول بشود درآغاز هرسال بادارهٔ اختر رسانیده‌مارا مرهون منت خودشان فرموده اند ۰ بنابراین ازکمال اهتمام وفتوت ومردمی که‌وکیل مومی‌الیه در بارهٔ پیشرفت امور ادارهٔ اختر پیوسته بعمل آورده‌اند اظهارکمال تشکر ازایشان نموده بنام انسانیت ایشانرا تبریك میکنیم ۰

از (بندر ملومین) واقعه درممالك ماچین نیز از عالیجناب فضیلت مآب حاجی ملاحسن صاحب‌الشهیر بواعظ تاجر (تربتی) نیز که سمت وکالت اختر را دارد مبلغ سی‌روپی نوت هند از بابت وجه‌دونسخه اختر که‌یکی‌بنام عمدة‌التجار آقاملا رمضان صاحب تاجر اصفهانی ودیگری بعهدهٔ خودشان است بواسطهٔ پوست هندباداره رسیده‌است ۰

از (شیراز) نیز مبلغ چهل وپنجتومان از بابت وجه‌سال سوم اختر ارسالیٔ عالیجاه‌مجدت همراه حاجی سید ابراهیم اقاوکیل شهبندر دولت علیهٔ‌عثمانی که‌سمت وکالت‌اخررا نیز لطفادرعهده داشتند بواسطهٔ مقرب‌الخاقان آقای میرزاحسن‌خان شوکت‌واصل اداره‌شده‌است ۰

خارجیه

(مکاتیب)

﴿ باداره کرامی اختر ﴾

درشمارهٔ هفتم روزنامهٔ اختر تفصیلی بامضای م ۰۰۰۰ افشار درخصوص اصلاح الفبای السنهٔ که‌درمیان طوائف مسلمین مصطلح است خواندم طرف اهمیت واعتبار بودن این‌مسئله درنظر اولی‌الالباب پوشیده نیست ۰ چنانکه درتعلیم وتربیت یکنفر باید اول ازالفبا شروع کرده بمدارج ومراتب فوق ارتقا نمود همانطور است حالت یك‌ملت ویك‌جماعت که‌میخواهدقدم بعرصهٔ تعلیم وترقی ومدنیت بگذارد بنده‌نیز آنچه بخاطرم ازحسن وقدح اصلاح‌الفبا میآیدنوشته ازمنشی اختر طبع اورا مسئلت مینمایم ۰

م ۰۰۰۰ افشار درذکر محسنات الفبای حاضره مینویسد که‌منشی ومستوفیان‌ما دروقت‌راه رفتن وسواری کاغذ بدست گرفته بخط خوش مطالب‌را مینویسند ۰ اولا عرض میکنم همین که‌بنیان تربیت که‌الفبا است اصلاح ومحکم شد عمل مدنیت وتربیت نظم میگیرد ۰ آنوقت منشی ومستوفی درمحل‌خود مطالب‌را نوشته وموافق حکمت بهرچیز درموقع خود میپردازد دیگر محتاج نمیشود کاریکه درحالت سکوت و پیادگی مباشر شد درحالت سواری ومشی بعمل آرد وآنکهی چه مجبوریت‌است کسی که‌درحالت راه رفتن یاچاپاری چیزی بنویسد تااینکه اینفقره محل‌اعتنا وحسن وقبح باشد ۰ حال آنکه فرنکیان درحین اضطرار ازعهدهٔ این‌کار هم‌قویما درمیآیند ۰ هنگام جنك درسر سواری که‌قشون به‌تفتیش مواقع دشمن میرود حالت وقوع واطلاعات لازمهٔ‌دشمن‌را نوشته بدون اینکه کاغذ پاره شود برمیدارد باردوگاه خود میآید ۰ پس دراین صورت این ملاحظهٔ م ۰۰۰۰ افشاررا قوتی باقی نمیماند ۰

ثانیا ۰ اشکال حروف صوتی را که اکنون ناقص میباشند م۰۰۰افشار درفارسی بشش ودرترکی به هشت کلمه منحصرنموده‌این‌هم‌درست نیست بلکه درفارسی هفت ودر ترکی ده کلمه میباشد ۰ آنکه درفارسی عبارت ازفتحهٔ متوسطه است درمیان فتحهٔ خفیفه وثقیله مثل‌فتحهٔ (پ) و(د) و(ن) درکلمات (پی) و(دی) و(نی) ۰ وآنکه درترکی عبارت از کسرهٔ متوسطه‌است مابین خفیف‌وثقیل مثل کسرهٔ (ق) و(ز) درکلمهٔ (قزل) بمعنیٔ زرد ۰

دقت سوم ۰ که واقعا ازطرف م۰۰۰افشار

خبلی دراین فقره اشتباه شده این است که میکوید. بجهة آسان کردن زبان فارسی وترکی دراین زبانها توحید اشکال حروف متشابهة الصوره بشود یعنی حروف (ثزض ظ ح) را بکلی ترك کنند خیلی خوب آنوقت م۰۰۰ افشار عوض تسهیل الفبا میبایست تغییر زبان عرب را که اکثر الفاظ آن درزبانهای فارسی وترکی استعمال میشود خواهش نماید . زیرا که در زبان عرب وفرانسه وروس وغیره اکثر الفاظ متشابه بواسطهٔ این اشکال مختلفه ازهمدیکر فرق داده میشوند . اکر همهٔ این حروفات را یکی کنیم آنوقت (صاعد) بمعنیٔ بالارونده از (ساعد) بازو (صواب) درست از (ثواب) نیکو (کثر) زیادکردن از (کسر) کم کردن (غزر) زیادشدن از (غضر) طیب العیش . (قسر) کراهت از (قضر) نظرازاطراف بریدن (نظر) بمعنی نکاه کردن از (نضر) روشنی . (زیف) مست از (نظیف) پاکیزه . (وزر) مجملاً از (وذر) ترك کردن .

همچنین درزبان فرانسه (سرف) بمعنی عبد از (ثرف) آهو . و (سنی) بمعنی علامت از (ثنی) یکنوکاز . ودرزبان روسی (یل) بمعنی سرواز (یل) خوردم وامثال اینها که ازحد کذشته چکونه توانیم بفهمیم وافهام نماییم واز یکدیکر تشخیص بدهیم . پس بجهت درست نوشتن محتاج هستیم که لغات قاموس را از برکنیم یا اینکه بممارست اینهاراضبط کنیم تا املارا درست بنویسیم .

رابعا . صاحب ورقه بتغییر حروف ونوشتن از جانب چپ بسوی راست دوتا اشکال پیان میکند . یکی اینکه میکوید نوشتن در اینصورت دشواری بهم میرساند درجواب میکوییم که . همهٔ اشخاصیکه قدری سر رشته از خطوط شرق وفرنکستان دارند واضح واظهر من الشمس است که نوشتن از چپ براست از عکس آن بمراتب آسانتر است وطبیعت خودش حاکم این مطلب میباشد . اکر یکنفر چوپانی از کوه آورده باو بکوبی جدولی بکشد می بینی که بدون تعلیم طبیعت اورا وادار میکندکه ازچپ بسوی راست شروع کند وهرکس هم میتواند این مطلب را تجربه نماید باین طریق که جدولی ازچپ براست شروع نماید ویکی را هم از راست بسوی چپ بکشد به بیند کدام یکی آسان وراست کشیده میشود .

اشکال دوام این بود قرنی نمیکذرد که جمیع کتب قدیمهٔ بی قدر وقیمت خواهد شد . وصدجلد کتاب بخط (میر) قیمت یکصاع شعیر نخواهد داشت . درجواب میکوییم که دراینصورت نباید تفنکهای (تهپر) (مارتینی هنری)وتوپهای (کروپ)را استعمال نمودزیرا کرور کرور تفنکهای (حاجی مصطفی) وشمشیرهای صدتومانی ازکار افتاده بی قدر خواهد شد . کیرم که خط میر بی قدر شد ازاین چه صدمه بدین وچه زبان بدولت خواهد شد . کتب قدیمه خالی ازدوشق نیست شق اول کتب ادیان وروحانی است که این کتب بهتر آن است درطریق مخصوص درکوت ممتاز دست اهلش باقی باشد . مثل کتب ادیان سایر ملل که درخطوط قدیم باقی میباشند .

شق دوم . کتب علوم است آنهاهم درمیان اسلام چندان نیست که بکار بیاید کذشته ازآن دروقت ضرورت ترجمه وترقیم بالفبای جدید میتوان نمود . باقی که قصهٔ (حسین کرد)ورستم وغیره است ازجملهٔ علومی هستند که موافق فرموده حضرت فخر کائنات نه ازعلم آنها فائده هست ونه ازجهلشان ضرر . چه نه متعلق بعلم ابدانند ونه بعلم ادیان .

حال آنکه درنظرم هست که صاحب الفبای رشدی اصرارهم نکرده است که حکما الفبای اورا قبول نمایند . بل راهی است درتسهیل تحصیل علوم نشان داده است وعیوبات الفبای قدیم را بیان کرده است . ولکن م ۰۰۰ افشار چیزی نوشته بود که . اشکال دردامن حروف الفبای ما است اکر آنهارا تقصیر نمایند سهل ورفع اشکالات خواهدشد حیرت کردم درصورتیکه کارها منحصر باشد که دامن (ص)و یا (ت)را کوتاه و یادراز کرد بنده که زحمات کشیده عمرها صرف کرده همهٔ اشکالات را بااشکالات حروف یاد کرفته ام چه تفاوت وفرقی خواهد کرد عوض آنکه حروف را درست وتکمیل بنویسم دم بریده وکردن شکسته وکوسه ریش پهن نمایم واینهم ازنظر نرود که درصورت دم بریدن حروف هم خط (میر) ازکار میافتد وهم مقصودیکه درنظر هست بعمل نمیآید ازآنجا رانده واز اینجا مانده مشکل هزار تامیشود .

امضا

م ۰۰۰۰ شوشتری

بقیه ازنوشتجات ومخابرات ومقاولات پنهانی است که درمیان امیرشیرعلی خان مرحوم حکمران افغانستان ودولت روس رد وبدل شده درشمارهٔ (۱۱) اختر نقل شده بود

محمد حسن خان که دراین کاغذ ذکرشد همان است که باتفاق غلام حیدرخان وقت رفتن جنرال استولیتوف از کابل بهمراهی مومی الیه بتاشکند فرستاده شده بودند .

کاغذی است که بتاریخ ماه کانون اول سال ۱۸۷۸ میلادی ازجانب جنرال کوفان بمسیو (روزکونوف) ایلچی روس درکابل فرستاده شده است .

چنانکه بحضرت امیر نیز معلوم است در موسم زمستان ازجانب مافرستاده شدن قوت لشکری برای امداد ایشان ممکن نیست . بنابراین ایشانرا نیز لازم است که دراین موسم زمستان آغاز بجنك نکنند . هرکاه انکلیسها برضد تکلیفات صلح آمیز دراین موسم زمستان اقدام بجنك نمایند ماندن شما در افغانستان لازم نیست از امیر رخصت خواسته به (تاشکند) مراجعت نماید . زیرا درصورتیکه آغاز بجنك بشود آمدن شما به (تاشکند) موجب منافع زیاد بدولت روس وحکومت افغانستان خواهدکردید . چه اعلا حضرت ایمپراتور از شما کیفیت را استفسار واطلاعات کامل حاصل خواهد فرمود .

پس ازآن دربیست ودوم ماه تشرین ثانی سال ۱۸۷۸ میلادی درهنکامیکه انکلیسها موقع (علی مسجد) را از اقاغنه ضبط نموده موقع (پیوارکوتال)را نیز که در بابان خرم واقع است دردوم ماه کانون اول همان سال بیورش استیلا نمودند امیرشیرعلی خان درنهایت تعجیل دوطغرا کاغذ یکی را بجنرال کوفان دیکری را خطاب به محمدحسن خان مذکور که درنزد جنرال (استولیتوف) بود روانه داشت وضمنا ازدولت روس استمداد نمود .

صورت کاغذی است که به محمد حسن خان نوشته شده است .

کار منجر بجنك کردید انکلیسها درصدد این هستند که عن قریب افغانستان را ضبط نمایند . اکنون وقت آن است که ازجانب اعلا حضرت ایمپراتوری بما امداد ومعاونت دوستانه بعمل آورده شود . بدوست عزیز خود جنرال کوفان نیز نامهٔ فرستاده اظهار شده است که باقتضای مناسبات دوستانه که درمیان حکومتین موجود است ازمعاونت ما فروکذاری نشود چنانکه درنزد خود شما جنرال استولیتوف وعده نموده بود که

درحین اقتضا بدون تاخیرسی هزارنفر عسا کر روس بامدادما فرستاده خواهدشد بنابراین خواهش دارم که بموجب وعدشان بزودی قوت امدادی‌را بزودترین وجهی‌روانه دارند • ونیز شمارا است که‌درنزد دولت فخیمهٔ روس شب وروز ازاقدامات خالی نمانده‌درفرستاده‌شدن قوت امدادی دقیقهٔ فوت ننموده تدابیر لازم بکار بیرید که‌بدون تاخیر قوت امدادی فرستاده‌شود •

کاغذی‌است که‌ازجانب شیرعلی خان بجنرال کوفمان نوشته‌شده است •

روزاول که‌شروع بجنك شد انکلیسان درنهایت پریشانی‌مغلوب ومنهزم گردیدند • درثانی بهروسیله که‌بود بلشکرما غالب‌شدند • دراین جنك‌ازطرفین تلفات وزخمدارکلی بوقوع رسید • بدین‌جهت وبصوابدید بعضی ازرؤسا حرم‌وتعلقات بمضی ازخانوادهای‌بزرك‌افغانستانرا بجانب ترکستان روانه داشتم • عموم‌اهالی‌را نیز دستورالعمل دادم که عیال واولاد خودشان‌را بکوهستان فرستاده خود شان اسلحه بدست گرفته‌آماده جنك باشند •

صاحب منصبان انکلیس درخیال این‌هستند که‌ازهرطرف‌بافغانستان‌یورش‌آورده همهٔ‌کابلستان‌را بزود ترین وجهی استیلا نموده جنك را بانجام برسانند •

دوست‌عزیز من • باقتضای‌مناسبات کاملهٔ‌دوستانه که درمیان حکومت اعلا حضرت ایمپراتور وحکومت افغانستان‌موجود است خواه بملاحظهٔ مراتب دوستیٔ قدیم وخواه بسبب استحکام‌مودت جدیدکه بواسطهٔ عهدنامهٔ اتفاقیه در این اواخر باقتضای‌یکی بودن‌منافع‌طرفین بسته‌شده است امید وارم که ازجانب‌شما باعساکری که‌درزیرکوماندانی خود دارید ازافغانستان یاری‌خواهید نمود • جنرال(روزکونوف) نیز بجهة‌مخاصمات‌افغانستان باانکلیس که‌ازنتایج ناکوار آن اطلاع حاصل‌کرد ازمن رخصت خواست که‌بترکستان انصراف نماید من نیز باقتضای مودت کاملهٔ طرفین رخصت دادم • (باقی‌دارد)

اخبارنامهٔ گرامیٔ فرهنك منطبعهٔ اصفهان درجواب بعض روزنامهای ترکی که‌ازآغازعصیان اکراد تاکنون بهواخواهیٔ اکراد برضددولت وملت ایران سخنان نالائق ومطالب غرض آمیز نوشته ومینویسند شرح مفصلی بطور بسیار ادیبانه نوشته‌بود برای اطلاع مردمان منصف حقیقت خواه که‌طالبان ترقی اسلام وهوا خواه (اتحاد اسلام) هستند لازم دانستیم که‌بعد ازطی مقدمات خلاصهٔ پارهٔ فقرات اورا ذیلا بنگاریم چه‌این‌جواب فرهنك معیار خوبی برای شناختن مسلك روزنامه نگاران ترکی این پای تخت بزرك بامسلك وحالت روزنامه نگاران ایران ودرجهٔ هوا خواهی ایشان ازترقی عالم اسلامیت وانسانیت‌است •

❁ این‌است‌صورت‌خلاصهٔ‌مقالهٔ‌فرهنك ❁

راستی میخواهم از اخبار نویسان خارجه سؤال‌کنیم که درخصوص تنبیه اشقیای اکراد که آنها هم درحقیقت بفریب چند نفر ازرؤسای فتنه انگیز ومفسدین شقاوت‌کیش خود تحریك شده بودند کجا دولت ایران اظهار عجزنموده درچه زمان وبکدام نوشته ازدولت‌علیهٔ عثمانی ودولت قوی‌شوکت روسیه استمداد عسکریه نموده‌است‌صاحب‌جریدهٔ‌وقت وجریدهٔ‌حوادث از کجا آن سندها را بدست آورده اند وراویان صدیق وثقات آنها چه‌کسان بوده‌اند شنیده اید که ازجانب دولت علیهٔ‌عثمانیه حکم بامدادعسکریه شده یادولت قویشوکت روسیه خیال معاونت داشته است ولی هیچوقت دولت‌علیهٔ ایران‌اظهار این‌کونه مطالب بهمسایکان خود ننمود بل‌اینقدر اظهار نموده است که مأمن این طایفهٔ اکراد درخاك عثمانی وحدود مجاور است ودولتهای همسایهٔ ما بخصوص دولت‌عثمانی که‌علاوه‌برقرابت همسایکی قرابت مذهبی واتحاد اسلامی هم دارد چنانکه متوقعند که مقصرین وطاغیان خاك‌آنهارا دولت علیهٔ ایران بحدود خود پناه ندهند دولت علیهٔ ایران نیز خواهش مینماید که دولتهای‌مذکوره نیز عبور ودخول متمردین واشقیای اکرادرا بحدود خود منع‌وطرد فرمایند البته‌فیمابین دولتهای همجوار همیشه اینکونه متمنیات ازطرفین‌موجود است این‌مطلب بدیهی است زیراکه باوجوداین خواهش اکنون کهاکراد مذکوره بالمره طرد ومنع وتنبیه کامل شده ومتفرق گردیده اند باز مساکن پیشین خودرا که‌درخاك عثمانی داشتند مأمن وملجاء خود قرار داده بدان صوب شتافته‌اند •

نمیدانم برادران‌ما منشیان‌بعض‌روزنامهای ترکی‌را چه‌براین‌داشته‌است که‌درسخنان اراجیف پیوسته کوشش ومبالغه میکنندچرا درمیان‌این‌دو پادشاه اسلام که‌اکنون دورکن بزرك عالم اسلامیت اند وبقای اسلام باین دوقائمهٔ قویمه مستحکم است نفاق ومغایرت میاندازند اگرچه امنای این دودولت علیه آنقدر بامتانت واصابت عقل ودرایت وکفایت‌اند که‌هرگز باینکونه سخنان بیهوده تغییری درپولیتیك خود نخواهند داد وهمیشه جامعهٔ اسلامیت وصرفهٔ حالیهٔ ومالیهٔ خودرا ازدست نمیدهند لیکن مأمول‌ماازبرادران مسلم‌خود این‌است که‌سبك وقایع نکاری وحفظ حقوق اسلامیت‌را مانند منشیان ذوی‌الاحترام الجوائب ولاترکی واختر وزوراء ملاحظه نموده برالتیام واتحاد ومعاضدت این دو دولت قویشوکت بیفزایند نه‌آنکه‌بتکراو واصرار درسخنان مغایرت انگیز اسباب کدورت‌ومعاندت شوند •

ازقراری که منشیان وقت وحوادث‌مینویسند معلوم میشود که بهیچوجه ازتواریخ سلف وخلف ربط وبهره ندارند هنوز مدتی نگذشته است که وقایع سلف‌را باین شدت فراموش کرده‌اند این همان دولت‌ایران است که‌بیست سال بادولت قویشوکت روسیه میجنگید وازهیچ همسایه وغیر همسایه استمداد نطلبید •

آیا اکنون که‌استعداد عسکریه وقورخانه وعلم واطلاعات صاحبمنصبان‌ما چندین برابر ایام سالفه است بدون ظهور هیچ مقتضی بدول همجوار خود التماس میکنیم • هرگاه برای این چندنفر اشرار وبغاوت کیشان اکراد ازسایر دولتهای همجوار استدعای امداد ومعاونت نمائیم پس اگر بادولتهای بزرك مخاصمتی اتفاق افتد البته چنان میدانید نخواهیم جنگید که‌سهل است هیچگونه کفتگوئی هم‌نخواهیم داشت وهیچ سخن ومانعی‌هم‌نخواهدبود •

درممالك ایران چند هزار در بخانه ایلات چادرنشین ازعشایرالوار و بختیاری وقبایل‌اعراب وقشقائی‌واکراد وغیره وغیره هستندکه تاهنوز بطورلائق درتحت قواعد مدنیت اداره نشده اند ازرسوم تربیت وانسانیت ووضع تعیش چنانکه شایستهٔ تمدن است بهره مند نیستند اگردولت قویشوکت ایران ازتنبیه این یك مشت‌اکراد اظهار عجز میکند پس دراین سالهای بسیار متمادی بااین‌همه طوائف مختلفه وقبایل که‌درمواقع دوردست آبادی اقامت‌دارندوطبعا مایل حرکات ناکوار هستند چگونه درکمال آسایش وانتظام

فرمانفرمائی کرده‌است ۰ سپاس خداوندرا که‌ازحسن اداره ووعیت‌داری اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی هرگز احدی‌را قدرت تمرد وهیچکس‌را خیال شرارت وفساد وخلاف نظم ورفاه‌درسر نبوده ودردل نگذشته‌است ۰

ازفرط تربیتهای باطل واصلاحات غلط است که رعایای دول خارجه همه جا با دولت معارضه واحتجاج میکنند وحال آنکه در ممالك ما رعایا درکمال آسایش ورفاه بدعاگوئی ذات اقدس پادشاهی مداومت نموده درنهایت طوع وانقیاد فرمان بردار وشکرگذار وشاه پرستند برعکس خارجه که شاه تراشند اگر از پولیتیکهای غلط وانتشار حقوق غلطی ملل که درخارجه منتشر شده وتدابیر وتربیتهای باطلهٔ عقلا ومدبران امور که اکنون اشعهٔ انوار معرفت وپولیتیکهایشان باطراف دنیا تابنده است خواهم شرح دهم لازم میشود که بیشترمعارف ودانشمندان مسلمه عالم را تکذیب کنم زیرا که عالی ودانی تابع ومتبوع اکنون یك وتیره منسلکند پس بهتر آنست که قدری برصبر بیفزائیم تاهرقدر ازسوء تدابیر واصلاحات مغلطه آمیز دانشمندان معاصر مانتایج ناکوار ظاهرشد آن وقت عرض نمائیم که این نتیجهٔ فلان (سیویلزاسیون) غلط یافلان حقوق مجعولهٔ ملل است

ازمسئله اصلیه قدری دورشدیم پس چون بتفصیل بغاوت اکراد اشعاری شد لهذا درنمرهٔ آینده حقیقت این واقعه را خواهم نگاشت لیکن باز برای تذکار برادران خود منشیان جراید ترکیه وعربیه وفارسیه دول اسلامیه را بمجادهٔ وفاق واتحاد فیمابین مسلمانان دعوت میکنیم ۰

آیا ازمغایرت سلاطین اسلام تاکنون چه منفعت عاید عامه وخاصهٔ شما شد برای‌خدا چندین کرور مسلمانان بیکناه مطیع وخدا پرست خالص العقیدت راگرفتار نتایج ناکوار تقریرهای سست خودپسند خود نمائید ضررهریك‌از ین‌دوسلطان مقتدر اسلام ضرر آن دیگری است ومصایب وارده بهریك ازین دو پادشاه عالیقدار نتایجش عاید تمام افراد وشعب مسلمانان میشود اگرچه خواجه علیه‌الرحمه میفرماید ۰

﴿ حافظ وظیفهٔ تودعا گفتن است وبس ﴾
﴿ در بند آن مباش که نشنید یاشنید ﴾

لکن من‌در قید این هستم‌که بشنوید زیرا عالم که اخوت‌مطلقه انسانیه‌وحالت‌نوعیه جامعهٔ‌اسلامیه مانع‌ازاین‌است که‌ازین‌مسئله اغماض کنم وبواسطهٔ جهل‌مرکب‌معدودی‌ازنادان‌چندکرورمخلوق‌مانند یهود ومجوس درمیان سایرملل وطوایف بالاخره مستهلك وتباه کردند عیب آنجاست که‌مآل این مسئله‌را قوای دماغیهٔ بعضی نمیتواند مستحضب بدارد تابفهمند بکجا وچه‌حالت منتهی خواهد شد (مردآخر بین مبارك بنده‌است) بالجمله واضح‌است که‌چون‌دزدی ازخانهٔ‌من‌فرارکند من بهمسایهٔ‌خود میگویم درخانهٔ خودرا ببندکه مقصر من خود را باآنجانینداز دتامن اورا دستگیر کرده بپاسا رسانم یاآنکه اگرخودرا بخانه‌تو انداخت اورادستگیرنموده بمن‌بده آیا وجدان عموم طوایف بغیرازاین حکم میکنند پس اگر همسایهٔ من‌آنرا منع نکرد یاانکه بخودراهش‌دادبلکه نگاهداری نمود آیانچنان خواهدبود که‌خودش مرتکب‌آن دزدی شده‌باشد یاآنکه بادزد شرکت‌داشته باشد آیا اگر درخانهٔ شما دزدی نمایند درخصوص دزدحاضر این تکلیف‌را بمن نخواهید نمود که‌همسایه هستم ۰

﴿ طاهر ﴾

اعلان

(ازجانب نظارت بیعهٔ‌دخان)

چنانکه بموجب نظام ازدکانهایی که‌تنباکو درآنها فروخته میشود ازمقدار اجارهٔ مقرری آنها در صدی سی قروش رسم بیعه گرفته میشد ازدکانهایی که‌تنباکو وتوتون هردو یکجا فروخته میشود لازم‌بود شرح‌داده‌شود که‌بموجب‌تذکرهٔ بیعه دریك دکان که‌تنباکو میفروشند فروختن توتون نیز جائز تواندبود ولی بشرط اینکه ازتوتون وتنباکو هرکدام که‌مقدار رسم آن بیشتر است ازجانب نظارت بیعه آن رسم گرفته خواهد شد ۰ بنابراین هرکس ازاین دوجنس دخان تنها یکی‌را ویااینکه هردورا بیکجا میفروشد رسم بیعهٔ سال یکهزار ونود وهفت‌را پیش ازورود ماه‌مارت رومی باید بنظارت بیعه تادیه نماید ۰ وآنانکه تنهاتنباکو میفروشندلازم‌است که‌تاداخل شدن ماه‌مذکور تذکرهٔ بیعهٔ خود شانرا تجدید وکسانیکه توتون وتنباکو را یکجا میفروشند ودردست تذکرهٔ بیعهٔ‌توتون دارند لازم‌است که‌درتذکرهٔ آنها جواز فروختن تنباکونیز شرح داده‌شود لهذا کسانیکه‌پیش ازماه مارت تذکرهٔ بیعهٔ‌خودشانرا تجدید نکنند ویاآنانکه دردست تنها بیعه توتون ویاتنباکو دارند ولی‌هردورابیکجا میفروشندهرکه‌تذکرهٔ‌خودشان‌را برای‌شرح‌دادن بنظارت بیعه نبرند پس ازانقضای مدت مذکور دکان‌ومکازهٔ آنکونه کسان ازجانب نظارت‌بیعه بسته‌وممهورشده‌بموجب نظام جزای نقدی ازآنها گرفته خواهدشد و برای اطلاع عموم باعلان مطلب مبادرت‌کردید ۰

فی ۲۱ شباط ۹۷

مطابق ٤ ربیع الاخر ۹۸

﴿ اعلان رسمی ﴾

(ازجانب‌جنرال‌قونسلگریهٔ دولت‌علیهٔ‌ایران)

عموم ـ تجار تنباکو و بارخانه فروشان ودکانداران تنباکو را اعلان میشودکه بموجب حکم فصل دوم‌قرارنامهٔ تنباکوکه‌در۲۱ ذی‌قعده ۱۲۹۲ و۸ کانون اول ۹۱ درمیان سفارت سنیه وبابعالی منعقد شده‌است تنباکوی‌ایران‌که یکدفعه از آن رسم مقرر گمرك ازروی تعرفه گرفته شده باشد درهیچ جای ممالك عثمانیه نه‌رسم مذکور ونه غیرآن را بهرگونه اسم ورسمی بوده باشدنباید بدهد اگرچه بدست‌دیگری هم منتقل شده‌باشد بنابراین ماذون نیست هیچ‌کس ازتنباکو فروشان ایرانی تمکین ومطاوعت‌نمایند بردادن بیعه‌تکلیفی برخلاف‌احکام‌عهود ومقاولات‌جاریه‌است‌تحریرا فی ۷ ماه ربیع‌الاخر ۱۲۹۸ وفی ۲٤ شباط رومی ۱۸۸۱